

سوالات درس چهارم جامعه‌شناسی (۳)

- (۱) - **خشت بنای جامعه چیست؟** کنش اجتماعی خشت بنای جامعه است.
- (۲) - **کنش‌های اجتماعی در پیدایش و برقراری ساختار اجتماعی چه نقشی دارد؟** تمامی پدیده‌های اجتماعی خرد و کلان با کنش‌های اجتماعی پدید می‌آیند. ساختارهای اجتماعی، هر چقدر هم جاافتاده و با سابقه باشند، با کنش‌های افراد به وجود آمده‌اند و برقرارند.
- (۳) - **ما چگونه می‌توانیم در حفظ وضع موجود یا تغییر آن اثر بگذاریم؟** همه ما از آنجا که عضوی از جامعه هستیم، با کنش‌های اجتماعی خود، در حفظ وضع موجود یا تغییر آن، اثر می‌گذاریم اگر چه میزان تأثیرگذاری همه اعضای جامعه یکسان نیست و صاحبان برخی مشاغل و مسئولیتها، نسبت به سایرین اثرگذاری بیشتری دارند.
- (۴) - **انسانها چگونه قادر به تغییر نظم اجتماعی هستند؟** زندگی اجتماعی انسان و نظم، همزاد یکدیگرند اما انسانها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به آرمانها و ارزشهای خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.
- (۵) - **در چه شرایطی انسانها قادر به تغییرات مهم تری در نظم اجتماعی هستند؟** به هر میزان که آرمانها و ارزشها والاتر و انگیزه افراد برای تحقق بخشیدن به آنها قوی تر باشد، تغییر مهم تری ایجاد خواهد شد.
- (۶) - **چه تفاوتی بین عمل انسان و پدیده‌های طبیعی وجود دارد؟** انسانها، برخلاف پدیده‌های طبیعی، آگاهانه عمل می‌کنند و عمل‌شان معنادار است. آنها در شرایط گوناگون، رفتارهای متفاوتی از خود نشان می‌دهند.
- (۷) - **چرا کنش انسان را نمی‌توان با روش تجربی تحلیل کرد؟** زیرا اگرچه حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند اما روش تجربی توان فهم معانی کنش انسانها را ندارد.
- (۸) - **تمرکز رویکرد پوزیتیویستی بر چه چیزی است و اغلب چه چیزی را نادیده می‌گیرد؟** رویکرد پوزیتیویستی بر آنچه مشاهده می‌شود تمرکز می‌کند و اغلب معنای کنش و آنچه درون انسان می‌گذرد را نادیده می‌گیرد.
- (۹) - **پیامدهای نادیده گرفتن کنش در زندگی اجتماعی انسان بیان کنید؟** (۱- خلاقیت زدایی (۲- ارزش زدایی (۳- معنازدایی
- (۱۰) - **تأکید افراطی پوزیتیویست‌ها بر نظم اجتماعی چه پیامدی در زندگی افراد دارد؟** تأکید افراطی بر نظم اجتماعی به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آنکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمانها و ارزشهایی است، صرفاً آن را رعایت کنند. به علاوه، این تأکید موجب سرکوب روحیه خلاق انسانها در بسیاری عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود.
- (۱۱) - **ماکس وبر از سلطه افراطی نظم اجتماعی بر زندگی افراد چه تعبیری می‌کند؟** ماکس وبر از آن به **ففس آهنین** تعبیر می‌کند.
- (۱۲) - **چرا در جامعه‌شناسی پوزیتیویستی ارزش بودن مهربانی و فداکاری و ضد ارزش بودن کینه توزی و خودخواهی قابل فهم نیست؟** زیرا با استفاده از روشهای تجربی نمی‌توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه توزی یک رذیلت اخلاقی است.
- (۱۳) - **با ذکر نمونه‌ای توضیح دهید رویکرد پوزیتیویستی (کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند) چگونه به اخلاق گریزی منجر می‌شود؟** به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد پوزیتیویستی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روشهای

تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزشهای عاطفی، اخلاقی، مذهبی و... دچار اخلاق گریزی می‌شوند. بزرگترین کشتار جهان در جنگهای جهانی اول و دوم، میان توسعه یافته‌ترین کشورها رخ داد و با فاجعهٔ میروشیما و ناکازاکی پایان یافت.

۱۴) - نادیده گرفتن معنای کنش چه تأثیری در مطالعات پوزیتیویستی دارد؟ نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که، بیشتر مطالعات پوزیتیویستی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

۱۵) - عامل اصلی حضور افراطی جوانان و نوجوانان در فضای مجازی چیست؟ اگر تفسیرهای جوانان و نوجوانان را در نظر بگیریم، متوجه خواهیم شد که عامل اصلی گرایش این کاربران به اینترنت و بازیهای رایانه‌ای، معنای استفاده از این ابزار است. بیشتر جوانان و نوجوانان استفاده هر چه بیشتر از اینها را به روز بودن، سرگرمی، هیجان، آزادی و توانایی معنا می‌کنند. این قبیل معانی و انگیزه‌ها، عوامل اصلی حضور افراطی جوانان و نوجوانان در فضاهای مجازی است.

۱۶) - آیا می‌توان برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان از حضور افراطی در فضای مجازی از روش‌های تجربی استفاده کرد؟ خیر، برای فهم انگیزه جوانان و نوجوانان نمی‌توان از روشهای تجربی استفاده کرد، بلکه باید همدلانه با جوانان همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای آنها را فهمید و آنان را یاری داد. البته همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آنها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آنهاست. ما در جهان اجتماعی با افراد آگاه سروکار داریم و لازم است با توجه به تفسیر آنها از خودشان، به فهم همدلانه رفتار آنها دست پیدا کنیم.

۱۷) - تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی چه پیامدهایی در زندگی اجتماعی انسانها دارد؟ تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسانها می‌گیرد.

۱۸) - نظریه پردازان کنش اجتماعی چه چیزی را مهمترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند؟ نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهمترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند.

۱۹) - برای جلوگیری از بروز پیامدهای ناشی از تأکید بیش از اندازه بر نظم اجتماعی چه چیزی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت؟

برای جلوگیری از بروز چنین پیامدهایی، کنش اجتماعی مورد توجه برخی جامعه‌شناسان قرار گرفت.

۲۰) - چه چیزی عبور از جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفهیمی - تفسیری هموار ساخت؟

نظریه پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهمترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند ولی آنها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی پوزیتیویستی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفهیمی - تفسیری هموار ساخت.